

Botiga del blat y corral ab lo bestiar, corral de tocinos y galliner tot ab sas portas y contigu al dit baluart, la era, una bassa y al dit costat de la era una pallissa ab sa porta y tota la heretat en gleva dita vulgarment la casa y heretat den Martí de la Torrevella, la meytat de la qual heretat ço és del conreu dellà y l'altra meytat és gavatada, lo que y ha sembrat és lo següent: és blat, sègol, ordi, civada, espelta, favas, favolins, guixas, favols... Item. allà prop la riera un corral de bestiar (possiblement era can Martí de Baix) ab sas portas ab pany y clau al qual hi ha un remat de bestiar ovellas que ni ha caps. Item. al corral dels tocinos hi ha set nodrissos bons... Item. a la estable hi ha y se ha trobat una mula de temps dalguns dotza anys, bona, tres vacas la una y molt vella, las dos son de mig temps y tres vadellets la hu de temps de dos anys y los dos de un any..."

A la part de l'est hi ha una torre rectangular. A la part dreta, a l'est, hi ha unes arcades que fa pocs anys tapaven part de la façana que feien de suport a una mena de balconada o terrassa (segurament la casa era compartid), que no permetien veure bona part de la façana que podem veure actualment.

Ramon Rovira

www.castellgelida.org

Regidoria de Cultura
Patronat Municipal de Cultura

Amb la col·laboració de

Agraïm a Ernestina Torelló i Lluís De la Rosa la seva col·laboració i hospitalitat fent possible aquesta activitat

Gelida
28 de setembre de 2008

[JEP 08]

[Jornades Europees del Patrimoni 2008]

Can Martí de Dalt o la Torrevella

Accés: Carretera C-243b entre Gelida i Sant Sadurní d'Anoia, prop del Puig, davant de la urbanització Martivell, Km. 12,1

Situació:
Coordenades UTM: X 403,915,00 Y 4,586,968,00
Altitud: 200m

Propietat: Ernestina Torelló i Llopart

Masia datada al s. XIV d'origen possiblement anterior i ampliada en segles posteriors. Al segle XIV els Torrevella recollien part dels delmes de l'antiga comanda templera de la Joncosa o de la Masó centrada principalment al Puig. Els Torelló compten amb 23 generacions amb la propietat des de 1395 quan els Miquel compraren la propietat a uns Llopart de Subirats emparentats amb els Torrevella.

Can Martí compta amb un seguit de pubilles amb els conseqüents canvis de cognom: Miquel (segles XIV-XVI), Font (segles XVI-XVII), Martí (segles XVII-XVIII), Llopart/Llopart (segles XVIII-XXI), i en un futur Torelló i de la Rosa.

És un ampli i alt casal de forma rectangular de cinc crugies, tres plantes, golfes en la part central i teulada de dues vessants que segurament va evolucionar d'un cos interior rectangular amb un portal adovellat que sembla el conjunt més antic. En aquesta part més antiga s'hi conserva encara una sitja, on avui hi ha una cuina.

La façana principal és orientada al migdia on podem veure un rellotge de sol. En la part del sud-oest, o la primera crugia, es conserven unes arcades baixes i en la cinquena crugia, o sigui a l'altra extrem, trobem un tros de cos més avançat on hi ha una dovella que porta la data de l'any 1606. Aquesta porta estava situada abans a l'entrada que feia un petit cobert i que antigament era l'accés principal al baluard i al recinte de la casa. La crugia de les arcades es trobava, com un tancat, a la part exterior de la casa. Al baluard emmurallat podem veure-hi encara un cup vist en forma de torre rodona, un pou i diverses bases de premses de vi, amb altres objectes de pedra obrada. En aquest baluard hi havia altres dependències afegides com ara corral, galliners i altres dispenses que en les darreres recuperacions foren tretes donant aquest aspecte ampli actual.

En un inventari de l'any 1680 ens descriu part de la casa "...Hi ha y se ha trobat la casa ab sas portas ab son pany y clau y balda tancant y obrint ab son baluart ab sas portas ab hun portal gran y lo altra petit ab son pou dins dit baluart.

Raconos de patrimoni

Aquest any 2008 hem escollit com a racó de patrimoni un indret que potser molts poden veure allunyat del poble per la seva ubicació: la masia de Can Martí de Dalt. Hi ha dos motius que justifiquen aquesta elecció.

Per un costat el cycle que entre 2007 i 2008 hem desenvolupat des de l'AACG a l'entorn de les masies i la vida rural a Gelida, que va tenir com a eixos centrals l'exposició oberta a l'espai de les Escoles Velles, el curs de genealogia i la ruta a peu per les masies de Gelida.

Per l'altra banda la intencionalitat de reforçar el coneixement del patrimoni històric i cultural del municipi que es troba fora del que avui és el nucli urbà. Una qüestió que considerem fonamental i més arrel dels canvis demogràfics que s'han donat a Gelida en els darrers anys. Gelida s'ha format al llarg dels segles a partir d'una estructura de poblament molt diferent de la que avui predomina i de la que barris com el Puig, Sant Salvador o les masies constitueixen testimonis vius.

Però com ja hem fet en les dues edicions anteriors dels *Raconos de patrimoni*, l'aproximació al lloc no es limita a una simple visita sinó que sempre s'acompanya de la presència de la música a través d'alguna actuació de petit format. Enguany ens ha semblat que l'indret podia acollir molt bé una referència a la figura d'una escriptora tant assenyalada com Mercè Rodoreda de la que enguany es compleixen vint-i-cinc anys de la seva mort i un segle del seu naixement. Un joc de música i paraula que a partir d'una obra seva tant coneguda com *La plaça del Diamant* ens predisposa a una aproximació al passat a través de la masia de Can Martí de Dalt.

En motiu de les Jornades Europees del Patrimoni tenim la possibilitat de descobrir un espai que els seus propietaris ens obren generosament. Encetàvem el 2006 aquesta experiència a la casa Pallejà, la vam repetir el 2007 a la casa Mir i la portem a terme per tercera vegada a la masia de Can Martí de Dalt.

Com hem dit tants cops, parlar de patrimoni no és parlar de passat; és parlar de futur. El patrimoni és l'essència del coneixement que necessitem per no ser maldrestes en la nostra labor col·lectiva de construcció de Gelida. Una labor que flueix com el temps però de la que no ens podem declarar aliens.

Conservar aquesta riquesa i emprar-la amb seny és un deure que tenim amb nosaltres mateixos i amb les generacions futures. La música en aquest entorn convida al gaudi i a la reflexió. Les Jornades Europees del Patrimoni no són una anècdota. Són una ocasió per gaudir, per descobrir i per aprendre.

Volem agrair als propietaris d'aquest indret que generosament ens hagin obert les portes de casa seva. Sense la seva generositat aquesta activitat no seria possible. Igualment agraïm a l'Ajuntament de Gelida el seu suport i a vosaltres la vostra participació. Gràcies.

Alfred Mauri Martí
President de l'AACG

ANNA CARNÉ CARVAJAL

Violoncel·lista llicenciada pel Conservatori superior de música de Barcelona el 2002.

Neix a Sant Feliu de Llobregat el 1979. Ha estudiat violoncel amb Anna Ros, M. M. Mille, Pere Busquets, Lito Iglesias, Sergi Boadella, François Ragot, Elisabetta Renzi; violoncel barroc amb Lucia Swarts i Viola de Hoog; i viola de gamba amb Christian Sala.

És professora de violoncel al Col·legi Montserrat, a Dàula i a l'Escola de música de l'Orfeó de Sant Just Desvern.

Toca amb formacions clàssiques com **Vuit de piques** (octet de violoncels) o **Annes d’Arc** (duo de violoncels), però també amb grups de música moderna com **Cabo San Roque** o el duo **Tavolara** amb el guitarrista de jazz Dani Comas. Actualment participa a l'espectacle B.A.R.R.A. de la **cia. Antigua i Barbuda**.

Ha gravat amb diferents grups de música pop: Dr. Calypso (“Mr. Happiness” 2003), Tuesday Afternoon (“The end of western civilisation” 2004), Turistas (“El club de los vivos” 2005), Oscar Abril Ascaso i Sedcontra, etc., i bandes sonores ded curtmetratges i documentals.

GEMMA SANGERMAN ROSSELL

Llicenciada en Filologia catalana per la Universitat de Barcelona (1994) i en Art dramàtic per l'Institut del Teatre de Barcelona (1998).

Neix a Arenys de Mar el 1971. S'inicia com a actriu de la mà de la **Companyia Fènix Teatre**, dirigida per Jordi Pons (*La senyoreta Júlia* d'A. Strindberg, *La bella Helena* de Peter Hacks, *L'Hostal de la Glòria* de Josep Maria de Sagarra, *Nora, Casa de nines* d'Ibsen) i de la **Visual Teatre**, dirigida per Lluís Danès (*A Sibera, prop del mar*, selecció de textos de Salvador Espriu).

Durant el 1999 actua en l'obra infantil de **Binixiflat Teatre** *El gran concurs: Circulando*, en gira de dues-centes actuacions per l'Estat espanyol, i posteriorment a *Les Troianes*, de **La Manual**, dirigida per Pep Pla. L'any 2002 actua a *Bodas de sangre*, amb direcció de Ferran Madico i producció de **Focus**. I amb la **Cia Tantarantana**, dirigida per Roberto Romei, a *Dies maravillosos* d'Antonio Marcillo (2002) i a *Just la fi del món* de Jean-Luc Lagarce (2003). Ha participat en moltes lectures de poemes, com ara *Tuaregs* de Teresa d'Arenys o *El món s'inclina* de Pere Riera.

També és professora de dicció a l'**Institut del Teatre**.

PROGRAMA

Un passeig per la Plaça del Diamant

Un passeig per la Plaça del Diamant és una lectura de fragments de la novel·la *La plaça del Diamant* de Mercè Rodoreda amb acompanyament de violoncel. Es va estrenar a la Sala Josep Maria Arnau de Calisay d'Arenys de Mar com a clausura dels curs 2004-2005 de l'Aula d'Extensió Universitària.

La tria de fragments permet seguir la vida de la protagonista i els moments històrics en què s'emmarca. La narració en primera persona ens acostaa les vivències de la *Colometa* perquè permet fer una lectura dramatitzada, plena d'emotivitat. Hi ha llàgrimes, rialles, angoixa, esperança...

La música dibuixa el pas del temps i acompanya les transicions del personatge. L'elecció de les melodies ha volgut ser fidel a la popularitat del llibre i del personatge de la *Colometa*. Per això el repertori musical inclou diverses melodies populars catalanes: des d'un valset fins a una cançó de bressol. A més, de tant en tant el so de capsetes de música crea un ambient intimista, trencadís i tendre.

Després de l'actuació

se servirà una copa de cava per gentilesa de **Caves Torelló** i es visitarà la masia de Can Martí de Dalt.